

Spring High aan de slag met Curriculum.nu

En toen vloog er een duif tegen het raam

Spring High is een nieuwe school in het stadsdeel Nieuw-West in Amsterdam. Voor het leergebied Mens & natuur is Spring High betrokken bij Curriculum.nu. Het is een bijzondere onderwijsvorm voor leerlingen van zowel po als vo, in de leeftijd op dit moment vanaf 10 jaar. Nu zijn de oudste leerlingen nog 15, maar Spring High zal met ze meegroeien tot het eindexamen. SLO ondersteunt bij de activiteiten in het kader van Curriculum.nu en daarnaast ook bij het verder ontwikkelen van diverse innovatieve concepten, zoals doorlopende leerlijnen van 10-14 jaar, werken in leergebieden in plaats van vakken en heterogene groepeeringsvormen. Portret van een school in beweging.

Ongestoord doorgroeien

Lenny van der Schoot is docent Bewegen & sport aan Spring High. Vanwaar deze nieuwe onderwijsvorm? “Hier in Nieuw-West is er een serieus segregatieprobleem. Tot en met groep acht zijn de verschillende culturen nog aardig met elkaar vermengd. Daarna verkassen veel leerlingen naar Oud-Zuid en het centrum. De zogenaamde ‘witte vlucht’. Spring High probeert recht te doen aan de sociale structuur van het stadsdeel, namelijk een mix van verschillende culturen en sociaal-economische klassen, door de leerlingen ook na groep 8 gewoon bij elkaar te houden”. “Daarnaast vinden we dat twaalf jaar een moeilijke leeftijd is om een knip aan te brengen in de ontwikkeling van een kind. Hier landen ze iets eerder, als tienjarige en kunnen dan ongestoord doorgroeien. De ambitie van Spring High is om in eerste instantie door te groeien tot de examenklassen en op termijn vanuit de kleuters te beginnen.”

Leerdoelen in leerlingtaal

Spring High hecht er veel belang aan dat de leerlingen zelf de leerdoelen kennen en begrijpen. “Deze zijn normaal gesproken altijd omschreven op docenten-niveau en liggen eigenlijk onder het lesmateriaal. Wij draaien het om. Samen met SLO vertalen we de leerdoelen in leerlingtaal, zodat de kinderen meer inzicht krijgen in hun eigen leerroutes en daar ook zelf een stem in hebben.”

“Ook het interieur is gericht op bewegen”

Hoe is het onderwijs op Spring High georganiseerd? “Bijzonder is dat de verschillende leeftijdsgroepen, van tien tot vijftien, samen onderwijs hebben. We kijken naar de behoefte van de leerling. Een leerling van tien kan voor een bepaald domein of vak samen met iemand van dertien les hebben. Aardig daarbij is dat een slimme basisschoolleerling dus les kan krijgen van een eerstegraads vakdocent. Daarnaast hebben we de verlengde brugperiode, met het oog op het voorkomen van een te vroege selectie. We werken niet met afzonderlijke vakken, maar met domeinen, zoals Mens & maatschappij waarin geschiedenis, aardrijkskunde en economie gezamenlijk worden aangeboden. Verder besteden we erg veel aandacht aan sport en bewegen. De kinderen hebben elke dag een uur gym. Ook het interieur is gericht op bewegen. Zo hebben we stoelen met trappers, waarop leerlingen kunnen fietsen onder

Ja, dat wil ik wel

Neil (12) koos voor Spring High omdat al zijn vrienden erheen gingen en omdat het er zo gezellig uitziet. “En het is een nieuw concept, en toen dacht ik: ja, dat wil ik wel. Omdat je zelf mag bepalen wat je gaat doen en niet uit een boekje hoeft te leren. Ik ben nu bijvoorbeeld bezig met een eindproduct. Je kon kiezen uit Amerika of Indonesië als thema. Ik koos Indonesië omdat het me heel erg interessant leek en omdat ik er nog niet veel van wist. De meester zorgt voor de informatie en de vragen die je kunt beantwoorden. Het werkstuk moet in het Engels, want dan heb je er meteen een leerdoel Engels in. Je krijgt een checklist met punten waar je aan moet voldoen. Daar staat bijvoorbeeld op dat je moet aangeven waar Indonesië ligt en hoeveel inwoners het heeft. Als je het inlevert krijg je feedback en dan kun je het verbeteren. Je krijgt geen cijfer. Daar doen we hier niet aan.”

het leren. Lessen worden als het even kan buiten gegeven. Ons onderwijs is dus ook letterlijk in beweging.”

Eigen leerplan

Leerlingen zitten niet bij elkaar op basis van leeftijd, maar van niveau en leerbehoefte. Hoe worden die bepaald? Van der Schoot: “Als kinderen hier aan een bepaald domein beginnen, doen we eerst een nulmeting. Op basis daarvan geeft de docent leerstof voor een periode van twaalf weken. Daarna is er een eindmeting en stellen we vast in hoeverre de leerling zich ontwikkeld heeft. We maken daarvoor gebruik van leerdoelkaarten, waarop de leerlingen ook zelf kunnen zien hoe ver ze zijn en waar ze nog naartoe kunnen. Elke nieuwe periode begint dan weer met een nulmeting. Op basis daarvan maken de kinderen onder

5 slo

< Camyre de Adelhart Toorop

begeleiding van hun docent een eigen leerplan met persoonlijke leerdoelen. Dat kan gericht zijn op een bepaald onderwerp, bijvoorbeeld breuken bij rekenen, maar ook op het niveau dat de leerling daarin wil bereiken.”

Zittenblijven bestaat niet

Een periode wordt door elke leerling afgesloten met een eindopdracht: in dit geval het maken van een documentaire of reisgids over een land. “Vanuit Mens & maatschappij kijken ze naar de geschiedenis en naar de geografie; vanuit mens, natuur en techniek vergelijken ze verschillende soorten flora en fauna. Met de leerdoelkaarten wordt dan per domein de voortgang vastgesteld. Dat zegt die leerling meer dan een cijfer, waarvan niet altijd duidelijk is waar het precies voor staat. Zittenblijven bestaat hier niet. Wel kan het zijn dat een leerling voor een bepaald domein wat langer in de onderbouw blijft, om makkelijker het examen in te gaan. De docent is daar eindverantwoordelijk voor, maar we zoeken wel altijd de balans tussen sturing en zelfsturing.”

Vrij denken

Camyre de Adelhart Toorop is schoolleider van Spring High, geeft af en toe ‘wat lessen’, maar haar primaire taak is het bewaken van visie en concept. “Kijken hoe we door kunnen groeien, waar de mogelijkheden liggen voor onze leerlingen, connecties onderhouden met de buitenwereld, het team faciliteren. Dat is mijn werk.”

Ouders en kinderen kiezen bewust voor Spring High. “Omdat we bij de kinderen niet kijken naar cijfers, maar naar groei. Kinderen gaan hier niet met buikpijn naar school omdat ze een toets hebben. Ze werken niet voor een cijfer, maar om beter te worden.” In haar loopbaan als docent Nederlands, afdelingsleider en schoolleider op verschillende middelbare scholen zag De Adelhart Toorop steeds vaker ongemotiveerde leerlingen en voortijdig schoolverlaters. “Dat komt omdat er niet gekeken wordt naar wat kinderen nodig hebben. Ze moeten zeven, acht uur per dag stilzitten. Hier hebben ze elke dag een uur sport en bewegen. Als het mooi weer is, kunnen ze buiten leren. Het schoolplein gaan we ombouwen naar een soort natuurtuin, inclusief een buitenlokaal. Kijk naar het vak Nederlands: poëzie kan overal. We wonen hier in een schrijverswijk. Een wandeling door de buurt geeft al stof voor onderwijs. Vrij denken en het een beetje laten gebeuren.”

“We kijken niet naar cijfers, maar naar groei.”

Examen

De school groeit door naar de examenklassen. Hoe gaat Spring High daar vanuit het innovatieve onderwijsconcept op anticiperen? “In de eerste plaats is dat een kwestie van de goede mensen in huis hebben. Docenten die examenervaring hebben maar ook innovatief denken over onderwijs. Volgend jaar gaan we de bovenbouw vormgeven. Voortbordurend op ons concept zullen we in veel gevallen mavo-, havo- en vwo-leerlingen door elkaar zetten. Wij zoeken steeds de ruimte op. Het zou bijvoorbeeld mooi zijn als leerlingen voor een bepaald vak examen kunnen doen als ze eraan toe zijn, in plaats van te moeten wachten tot iedereen er aan toe is.”

Nieuwe wind

Als innovatieschool is Spring High een van de pilotscholen (leergebied Mens & natuur) van Curriculum.nu. “Die nieuwe wind die er nu gaat waaien vinden wij geweldig. Daar willen we bij zijn. Samen met andere scholen nadenken over vernieuwen en ontwikkelen. Gisteren hebben we nog overleg gehad met mensen van SLO en twee docenten van een ontwikkelteam. Waar het ons vooral om gaat is: hoe kunnen we ons onderwijs en het onderwijsstelsel zodanig met elkaar verbinden dat onze leerlingen gewoon het eindexamen kunnen halen. We willen

slo 6

Ook andersom

Altenay (14) zit vanaf het begin op Spring High. Nu twee jaar dus. “Omdat hier geen huiswerk is, en elke dag sport. En leuk. “Het is goed”, vindt hij, “dat je met mensen van verschillende leeftijden door elkaar zit.” “Wij als oudere leerlingen kunnen de jongere kinderen helpen, bijvoorbeeld met wiskunde. Ze komen naar ons toe als ze vragen hebben, en wij vragen zelf ook of ze hulp nodig hebben. Andersom ook. Zo kunnen jongere kinderen vaak goed samenwerken. Daar kunnen wij dan wat van leren, hoe je dat het beste kunt doen. Dat je niet in je eentje door moet gaan als iets niet lukt, maar dat je dan anderen moet vragen.”

Volgende keer beter

Milo (11) is op zijn laptop met het taalprogramma Duolingo bezig. “Je krijgt een opdracht en dan mag je zelf weten of je hem nu maakt of later. Je mag ook zelf weten hoe lang je erover doet. Als je vindt dat het goed genoeg is, lever je het in. Je krijgt van het programma feedback op je antwoorden. Als het dan niet goed is, kun je het de volgende keer beter doen.” Milo vindt het prettig op school. “Je hebt meer vrijheid. Je kan hier lekker werken en je beter concentreren. Je mag zelf weten of je wilt bewegen of stilzitten. Dat is handig als je een heel beweeglijk persoon bent zoals ik.”

naar leerbehoefte kijken, maar ook voldoen aan het basiscurriculum zoals dat door SLO is omschreven. We kijken continu of we de kerndoelen en eindtermen halen. Zolang het examen er is, wat ik daar ook van vind, moeten we onze kinderen erop voorbereiden. Vervolgens delen we de opbrengsten met andere scholen. Ik vind dat ook traditionele scholen in beweging moeten komen. Als er zoveel thuiszitters zijn en zittenblijvers zijn, dan klopt er iets niet. Dan is er iets anders nodig.”

Een dode duif als lesmateriaal

Spring High is ontwikkelschool van Curriculum.nu voor het domein Mens & natuur. Als docent Mens, Natuur en Techniek is Aafke Oldenbeuving namens de school het nauwst bij Curriculum.nu betrokken. Samen met haar collega's geeft ze feedback op de opbrengsten van het ontwikkelteam. “We hebben onlangs de visie gekregen. Die is nog te abstract voor de praktijk, maar scherpt wel het denken over de vakinhoud aan. Maar nu wordt het pas echt leuk, met het geheel aan *Grote opdrachten* dat het hele domein moet gaan bestrijken. Grote opdrachten beschrijven de essentie van wat leerlingen vanuit het perspectief van het leergebied nodig hebben om de wereld te kunnen begrijpen (kennis) en om in die wereld adequaat te kunnen handelen (vaardigheden). Gisteren waren hier collega's van het ontwikkelteam samen met SLO om die Grote opdrachten toe te lichten. Waar gaat Mens & natuur eigenlijk over en wat vinden we belangrijk? Welke problemen moeten we oplossen op het gebied van bijvoorbeeld duurzaamheid, opwarming van de aarde, gezondheid en communicatie; en dat op basis van onderliggende vakken als biologie, natuurkunde en scheikunde. Dat is het stadium waarin het ontwikkelproces zich nu bevindt.”

Oldenbeuving kan zich prima vinden in de manier waarop de Grote opdrachten zijn opgesteld. Een voorbeeld is het thema *Afval is grondstof*: “Die benadering spreekt me zeer aan, omdat je er alle kanten mee op kunt en het mensen aan het denken zet. Ik vind het vanuit mijn vak heel belangrijk dat de leerling de wereld om zich heen begrijpt, dat hij een

mens wordt met een open blik. Dat komt op deze school beter uit de verf dan in het meer traditionele onderwijs, vind ik. Leerlingen kunnen hier makkelijker hun eigen weg kiezen. We kunnen sneller op iets actueels inspringen, als er bijvoorbeeld iets is in de stad of in de omgeving. Of als er plotseling een duif tegen het raam vliegt, zoals net gebeurde. We zijn met de hele klas naar buiten gaan kijken hoe hij eraan toe was. Toen bleek dat de klap fataal was geweest, hebben we uitgezocht waaraan hij precies was bezweken - stukje biologie - en hem daarna met z'n allen begraven. Het maakte veel indruk. Daar kan geen methode tegenop.”

Meer informatie:
Ange Taminiau, a.taminiau@slo.nl of
Erik Woldhuis, e.woldhuis@slo.nl

Zie ook: www.springhigh.nl
www.curriculum.nu